

נהזמרת יצחק

בסייעתא דשמיא | וילך - שוובה תשפ"ב | גליון מס' 108

ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה: ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה כי פנה אל אלהים אחרים, (ל"א י"ח - י"ט).

עיינ ברמב"ן שהקשה שאם הכירו שאין אלקי בקרבי, אם כן הלוא איירי שעשו תשובה דהרי יש כאן וידוי, ואם כן אמאי יש עדיין הסתר פנים, וכדכתיב ואנכי הסתר אסתיר פני וגו', ועיין שם שתירץ מפני שאין זה וידוי מושלם, ומשום הכי אף על גב שמועיל קצת שלא יהיו צרות וכו', מכל מקום עדיין נשאר הסתר פנים, עיין שם.

והנה צריך ביאור מה חסר בתשובה שלהם, שעדיין יש הסתר פנים.

ועיין בדברי מרן החתם סופר (בדרשות לשבת שובה), וזה לשונו, והענין קשה מאוד בקרא, שאחר שיכירו ויתוודו על עוונם יסתיר פניו וחלילה לו יתברך, אבל הענין כי המעשה הטוב ביותר גדול הוא שיהיה ה' נגד עינו תמיד בל יזוז ממחשבתו שויתי ה' לנגדי תמיד, אמנם זה שייך לחסידי קדושי עליון, והמעשה היותר רע הוא העובד עבודה זרה חס וחלילה, והנה בפגעים הרעות והיה לאכול לא נתנו ליבם לעקור עבודה זרה ממחשבתם, כי אם לעשות מעשי חסידות של שטות ולומר על כי אין אלקי בקרבי, פירוש על שלא חשבתי ה' במחשבתי תמיד מצאוני הרעות האלה, שלא אמרתי פרק שירה בכל יום, ובאמת אינו כן, כי אנכי הסתר אסתיר פני על כי פנה אל אלהים אחרים, ולא על מניעת מעשה הטוב וכו', עיין שם.

ומבואר בדבריו שיש כאן דבר מפליא, שאדם חושב שהוא שב בתשובה שמתוודה ומתחזק בכל מיני דברים טובים ונחמדים, ומקבל על עצמו כל מיני קבלות וכו', אבל העיקר חסר כאן מן האדם שלא עזב בכלל החטא, וכלל אינו מבין החסרון שלו, וזה דבר נורא.

ולפי דבריו מתבאר היטב דברי הרמב"ן (אף על פי שלא הזכיר דבריו), אמאי אין כאן תשובה שלימה, שאף שיש וידוי ואפילו עושים מעשים טובים, מכל מקום עדיין חסר כאן עזיבת החטא.

והנה אם יש בכלל מצוה לשוב בתשובה, מצינו בזה מחלוקת הרמב"ם והרמב"ן¹, והנה לפי דעת הרמב"ן שיש מצוה לעשות תשובה, שפיר יש לפרש פרשה זו שמדברת על שעשו תשובה

ויכתב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי הנשאים את ארון ברית ה' וגו'.

א

ויכתב משה וכו' ויתנה, פירש רש"י כשנגמרה כולה נתנה לבני שבטו, ע"כ, ומשמע שמשה כתב ונתן כל התורה כולה, ולא רק על ספר משנה תורה.

וכן הוא ברמב"ן כאן, ויכתב משה את התורה הזאת, מתחילת בראשית עד לעיני כל ישראל, ואף על פי שבכאן כתוב תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל והוא רומז לספר הזה של אלה הדברים על דעת רבותינו, אבל בזה חזר ובאר ויהי ככלות משה לכתב את דברי התורה הזאת על ספר עד תמים, וזה יכלול כל התורה כולה, ע"כ.

ועוד מבואר שמה שכתוב לקמן (ל"א כ"ה), ויצו משה את הלויים נשאי ארון ברית ה' לאמר: לקח את ספר התורה הזה ושמתם אתו מצד ארון ברית ה' אלקיכם וגו', שמדבר על ספר זה שמשה כתב ונתן אל הכהנים בני לוי, וזה הספר שמשה נתן לבני לוי. (עיין רש"י לעיל סוף פרשת כי תבא, ד"ה עד הים הזה).

וכן מבואר בספרונו שנתן טעם לדבר, וזה לשונו, יעיד שידעתי שתעזבו את תורת האל' יתברך שבשביל זה הוצרכתי לשים ספר תורה אחד במקום שלא יכנס שם אדם זולתי כהן גדול אחת בשנה, ויעיד זה הספר שכל מה שימצא כתוב בספר התורה שימצאו ביד צדיקי הדור, הן הן הדברים שנאמר לו למשה מסיני, בלי תוספת וחסרון ובזה לא יולד ספק לכם עליהם וכו', ע"כ.

ב

איתא בבבא בתרא (י"ד:), אמר רב אחא בר יעקב ספר עזרה לתחילתו הוא נגלל, ופירש רש"י, וזה לשונו, ספר עזרה, ספר שכתב משה, ובו קורין בעזרה, פרשת המלך בהקהל, וכהן גדול ביום הכיפורים, ע"כ, ולכאורה היינו הך ספר שמשה כתב, הוא הספר שנתן ללויים והם שמו אותו בארון, וכמבואר בקרא, וספר זה הוא ספר העזרה שמוציאים אותו לפעמים, וכגון ביום הכיפורים ובהקהל¹.

והנה עיין בתוספות שם (י"ד.), ד"ה שלא יהא ספר תורה יוצא ונכנס כשהוא דחוק, (פירוש דאיתא שם על ספר תורה שהיה מונח בארון, שצריך שיהא אפשר להוציא ולהכניס מן הארון), והקשו התוספות, ואם תאמר והלא לא היו מוציאים אותו מן הארון, דהא אסור ליכנס בבית קדש הקדשים, וביום הכיפורים לא אשכחן בסדר יומא שהיה

(1) והנה מלשון רש"י משמע שרק לב' דברים אלו מוציאים הספר, ולכאוף א"כ אין זה ספר עזרה שממנו מגיחים שאר ספרים, ע"י רש"י מו"ק (י"ח:), אפי' בספר עזרא וכו' ואני שמעתי עזרה בה"א, ופירושו ספר מוגה היה בעזרה שממנו הם מגיחים כל ספרי גולה, ע"כ, אך שם קאי על זמן בית שני, וע"י מש"כ בזה לקמן, (אכן רש"י עצמו שם פי' ספר עזרא, עיי"ש, וא"ש).

אכן עדיין יש לדון לפי מש"כ הרע"ב שם (פ"ג מ"ד), שפי' ספר עזרה שכה"ג קורא בו ביוה"כ, ועי'. והנה עוד יש לדון, אם היו מוציאים הך ספר כשהמלך היה צריך לכתוב ס"ת, דעי' ירושלמי פ"ב דסנהדרין, וכו' ברמב"ם הל' מלכים (פ"ג ה"א), שהמלך כותב ביד מס"ת שהיה לפני הכהנים, וז"ל, בעת שישב המלך על כסא מלכותו, כותב לו ספר תורה לעצמו, יתר על הספר שהניחו לו אבותיו, ומגיהו מספר העזרה על פי בית דין של שבעים ואחד וכו', ע"כ, וצ"ב האם זה ספרן של הכהנים שמשה כתב, והנה בפסוקים בפרי' שופטים (י"ז י"ח), משמע כן שכותב מספרן של כהנים, כדכת' והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר מלפני הכהנים הלוים, ועי'.

רק שלא עשה תשובה שלימה, ומשום הכי עדיין יש הסתר פנים.

אבל לפי דעת הרמב"ם, דסבירא ליה שאין מצוה לעשות תשובה, רק המצוה היא כשבא לעשות תשובה שחייב להתוודות, (עיי' פרק א' מהלכות תשובה, ועוד), צריך ביאור הפרשה כאן במה איירי, דממה נפשך אם נחשב הך אמירה של **על כי אין אלקי בקרבי** כוידוי אמאי יש עדיין הסתר פנים הא התוודו, ואם אין אמירה זו נחשבת כוידוי אם כן לא עשו ולא כלום, ואמאי הועיל במקצת.

ונראה לבאר על פי מה שכתב המנחת חינוך (מצוה שס"ד), שביאר בדעת הרמב"ם שיש שני אופני תשובה, יש תשובה שיש עמה כפרה, וזה כשמתוודה וכו', אכן יש עוד אופן של תשובה, כהא דאיתא בקידושין (מ"ז:), המקדש אשה על מנת שאני צדיק גמור, אפילו הוא רשע גמור הרי זו מקודשת, חיישינן שמא הרהר תשובה בליבו, ואם כן הוא צדיק, ע"כ, הרי מבואר שתשובה בליבו די בזה ואינו צריך להתוודות, ועיי' שם שכתב שבכדי להחשב צדיק ולא רשע, די בזה שיהרהר תשובה בליבו, אבל כדי שיהא לו כפרה, צריך עם וידוי גם כן, עיי' שם.

ונראה לבאר לפי זה מה שכתוב כאן בפרשה **ואמר על כי אין אלקי בקרבי**, דבאמת אין זה וידוי כלל (וכמו שכתב בספורנו, עיי' שם²), רק שאמירה זו מורה שהיה כאן הירהור תשובה, והנה מבואר שהירהור תשובה מועלת מכאן ולהבא אבל לא על לשעבר, ואם כן כאן נמי הועיל על מכאן ולהבא ולא על לשעבר, דכמו שהירהור הוא מכאן ולהבא כן הנהגת הקב"ה הוא מכאן ולהבא, ומועיל שלא יהיו צרות יותר, אך מכיון שאין כאן תשובה על לשעבר אם כן אין בכוחו להביא כפרה על לשעבר, וממילא עדיין יש הסתר פנים³.

***

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם, (ל"א י"ט).

הנה מצינו כאן לגבי המצוה ללמוד תורה

(2) על כי אין אלקי בקרבי מצינו הרעות, בשביל שסלק שכינתו מתוכנו היו אלה לנו, ובחשבם זה לא יפנו להתפלל ולא לשוב בתשובה.

(3) ועי' מש"כ דיש לבאר עפ"י הא דנינוה, וכן עי' מש"כ ליישב עפ"י קו' המל"מ.

מוציאו, ויש לומר וכו' וגם משחרב משכן שילה עד שבנה שלמה בית המקדש היו יכולין להוציאו מן הארון ולעיין בו, ע"כ.

ומבואר מדבריו שחולקים על דברי רש"י, וסבירא להו שלא היו מוציאים ביום הכיפורים הך ספר תורה שמשה מסר לכהנים, וצריך עיון.

הנה מה שכתבו התוספות, שביום הכיפורים לא מצינו שהוציאו את הספר תורה, עיי' בהגהות וחיידושי הרש"ש שם, שציי' לפירוש רש"י (י"ד:), שכהן גדול קורא בו ביום הכיפורים, וכתב הרש"ש שנראה לו שמה שפירש רש"י שקוראים ביום כיפור בספר תורה של עזרה, איירי בבית שני שלא היה בו ארון, וכתב עוד, שאף שמצינו שהארון נגנז מכל מקום הספר תורה לא היה בין אותם דברים שנגנזו עם הארון, שלא הזכירו בגמרא עם החמישה דברים שנגנזו עם הארון, (עיי' יומא נ"ב:), ועוד כתב הרש"ש שהרי משה כתב שלושה עשר ספרי תורה ורק אחד מסר לכהנים לתת בתוך הארון, ואולי היה בבית שני אחד משאר השנים עשרה ספרי תורה.

ועוד כתב שם לדחות ראיית התוספות שכתבו להוכיח שלא הוציאו הספר מהארון ממה שלא הוזכר בסדר העבודה של יום הכיפורים שהוציאו ספר תורה, וכתב שאין זה ראייה דסדר העבודה הוא מזמן בית שני, ואם כן אין ראייה לזמן שהיה הארון נמצא, עיי' שם.

והנה מה שכתב שלא נגנז הספר תורה, לכאורה מבואר ברשב"א לא כן, דהנה איתא במגילה (ב:), ואמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא, מנצפ"ך צופים אמרום, פירוש שהנביאים חידשו אותיות אלו, ולמסקנא שם אותיות מנצפ"ך כבר היו מסיני רק ששכחום וחזרו הנביאים ויסדום, ולגבי איזה נביאים היו, עיי' ברשב"א שם, וזה לשונו, צופים היינו נביאים שלאחר יאשיהו, ותדע לך מדאסיקנא שכחום וחזרו ויסדום, ועד מלכות יאשיהו היאך אפשר ששכחום, והלא ספר תורה מונח בארון וכן הלוחות, אלא לאחר שנגנז הארון בימי יאשיהו הדברים אמורים, ע"כ, ומבואר מדבריו שהך ספר תורה שהיה בארון נגנז יחד עם הארון בימי יאשיהו, ומשום הכי שכחו אותיות מנצפ"ך.

והנה אף אם נימא שלא נגנז, אין זה משום שלא היה בארון, אלא שכבר לא היה קיים בזמן שיאשיהו גנז את הארון, דעיי' בתוספות (מגילה שם), וזה לשונו, והיו צופים הללו לאחר ששרף ארון את התורה, ע"כ, ומבואר שהספר נשרף, והנה ארון היה לפני יאשיהו (היה אביו), ואם כן כבר לא היה ספר לגנוז².

ועוד יש לדון שלא היה הספר קיים בזמן בית שני, על פי הא דאיתא ביבמות (ט"ז:), ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מאי דכתיב **ידו פרש צר על כל מחמדיה**, זה עמון ומואב, בשעה שנכנסו עובדי כוכבים להיכל, הכל נפנו על כסף וזהב, והם נפנו על ספר תורה, אמרו זה שכתוב בו, **לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'**, ישרף באש, ע"כ, ואפשר שאף אם לא שרפו ארון ולא גנזו יאשיהו, נשרף על ידי עמון ומואב, ועל כל פנים בזמן בית שני לא היה הספר קיים.

והנה מה שפירש הרש"ש שדברי רש"י איירי בזמן בית שני שלא היה ארון, קשה מה הרויח בזה, דהא מכל מקום רש"י הזכיר גם מצות הקהל שבה מוצאים הספר תורה, ומשמע שזה דין קריאת הקהל, שצריך לקרות בהך ספר תורה, וזה לא היה רק בבית שני, (ובפרט שלא היה אז מלכי בית דוד, ועיי' סוטה מ"א.).

וכן קשה להולמו שרש"י איירי בזמן בית שני, שאין רש"י בא לפרש מה הוציאו ביום הכיפורים וכו', אלא בא לפרש טעמא אמאי נקרא ספר תורה שבארון ספר עזרה, דהרי דפשוט בסוגיא שם בבבא בתרא דאיירי בספר תורה שהיה מונח בארון שמכניס ומוציא, וכל הנידון הוא אמאי נקרא בשם זה ספר עזרה, ודו"ק, ואם כן פשוט שזה מדבר על הזמן שהיה הארון (בית ראשון), שאז היו מכניסים ומוציאים אותו.

שיהא באופן של שימה בפייהם.

נראה לבאר בהקדם מה שדרשו חז"ל (חגיגה ט"ו:), אהא דכתיב כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבקות הוא, אם הרב דומה למלאך ה' צבקות יבקשו תורה מפיהו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו, ע"כ.

והנה הענין שצריך שיהא הרב שדומה למלאך, נראה דיש לבאר, דעיין חגיגה (י"ב:), דקחשיב שבעה רקיעים וכו' ואחד מהם נקרא מעון, ומבואר בגמרא מעון שבו יש כיתות של מלאכי השרת שאומרות שירה בלילה וחשות ביום מפני כבודן של ישראל, ודרשו זאת מדכתיב יומם יצוה ה' חסדו ובליילה שירה עמי, ע"כ, והנה יש שם עוד דרשה שדרשו מהך קרא, אמר ריש לקיש כל העוסק בתורה בלילה, הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום, שנאמר יומם יצוה ה' חסדו, ומה טעם יומם יצוה ה' חסדו, משום ובליילה שירה עמי, ע"כ, ומבואר ששירה היא בחינה מסוימת של לימוד תורה, ואם כן יוצא שהשירה של המלאכים זה סוג של לימוד תורה שנקרא שירה.

ובביאור בחינה של תורה שנקראת שירה, יש ביאור נפלא דמטו משמיה דהרב מפונביץ זצ"ל, לבאר הא דאיתא במגילה (ג.), עיין שם דכתיב אצל יהושע, ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא והנה איש עומד לנגדו וגו' וישתחו וכו' כי אני שר צבא ה' וכו', ופירש רש"י, אמר לו (המלאך ליהושע) אמש בטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו בטלתם תלמוד תורה, והיינו שהמלאך (שר צבא ה') האשימם (לישראל) בשני דברים, אמש כלומר כשהעריב היום היה לכם להקריב תמיד של בין הערבים, ובטלתם אותו, ושהייתם במארב העיר חינום, שאין זמן מלחמה בלילה משתחשך, (ועוד) שעכשיו, שהוא לילה, היה לכם לעסוק בתורה שהרי אינם נלחמים בלילה, ע"כ.

פירוש דהסדר היום של עם ישראל אחר שעברו הירדן, היה שקודם מקריבין תמיד של שחר בגלגל, ואחר כך הולכים לעסוק במלחמה כל היום, וחוזרים לגלגל בין הערבים ומקריבין תמיד של ערב, ואחר כך בלילה היו עוסקים בתורה, ולמחרת חוזרים למלחמה וכו', והנה כשצרו על יריחו, נשאר יהושע וכל ישראל שם במלחמה ביריחו ולא חזרו לגלגל, ונמצא שבטלו שני דברים, תמיד של בין הערבים, ותלמוד תורה של לילה, ועכשיו שנראה שר צבא ה' וחרבו שלופה בידו, ידע יהושע שהמלאך בא להוכיח אותו, ועל זה אמר יהושע הלנו את אם לצרינו,

וכן מה שהעיר הרש"ש על ראיית התוספות, דסדר העבודה איירי בזמן בית שני וכו', לפי דברי הרש"ש לכל הפחות היה ליה למיתני שהוציאו הספר תורה מהלשכה שהיה שם, וכמו ששינו לגבי כף ומחתה, וכן שינו שהביאו לו טלה מלשכת הטלאים וכו'.

ג

והנה לבאר סוגיא זו, נראה דיש להקדים ולבאר ענין קריאת התורה ביום הכיפורים. איתא ביומא (ס"ח:), בא לו כהן גדול לקרות, פירש רש"י את הפרשה, דילפינן ממילואים שאף מקרא פרשה מעכב, ע"כ, והיינו דסבירא ליה לרש"י דכמו שמצינו במילואים (יומא ה:), שיש דין קריאה בתורה, כן הוא גם ביום הכיפורים.

אכן עיין בתוספות ישנים שם, ד"ה בא לו כהן גדול וכו', וזה לשונו, בירושלמי, מנין לקרות הפרשה, רב אידי בשם ר' יוחנן, ויעש, מה תלמוד לומר כאשר צוה ה', מכאן לקריאת הפרשה, ע"כ, פירוש שאהרן קרא הפרשה לומר שכל מה שעשה היה על פי ה', שצוה למשה³.

ולכאורה הנפקא מינה, מהיכן לומדים חיוב קריאת הפרשה של יום הכיפורים, הוא, אם יש חיוב קריאת התורה ביום הכיפורים או לא, דלפי רש"י דילפינן ממילואים היינו דיש חיוב קריאת התורה, מה שאין כן לפי הירושלמי אין כאן חיוב קריאה מדין קריאת התורה, אלא קורא כדי להודיע, ודו"ק.

והנה עוד מצינו פלוגתא האם הך קריאה נחשבת עבודה, דעיין רש"י (יומא ל"ה:), ד"ה ובלבד שימסרנה (לציבור), שהביא⁴ ששמע, שאף שאמרו דקריאה לאו עבודה היא, היינו עבודת ציבור, אבל מכל מקום עבודת יחיד היא, עיין שם.

אכן עיין בתוספות ישנים (ס"ח:), ד"ה מכלל קריאה לאו עבודה היא, שכתב שאין הקריאה עבודה כלל, ודלא כרבותיו של רש"י, עיין שם.

ומבואר שיש מחלוקת אם יש חיוב קריאה ביום הכיפורים או לא, והיינו דאם יש חיוב קריאה הרי זה נחשב מסדר היום (על כל פנים עבודת יחיד), וחיוב קריאה זו ילפינן ממילואים, אך אם אין חיוב קריאה מדין קריאת התורה אין זה חלק מסדר היום, ואין כאן עבודה כלל, וכל הקריאה היא דבר צדדי שאהרן רצה להודיע שמה שעשה היה על פי ה' ביד משה, וגם קריאת כהן גדול היא להודיע שסדר העבודה הוא על פי ה' ביד משה, אבל אין זה חלק מעצם העבודה, ודו"ק.

והנה גם בירושלמי משמע שאין חיוב קריאה ביום הכיפורים, דהנה אהא דתנן שמברך על התורה, ופירש רש"י על התורה ברכה שלאחריה אשר נתן לנו וכו', ע"כ, ומבואר שיש כאן חיוב קריאה, וקריאה זו מצרכת ברכת התורה⁵.

אכן בירושלמי איתא שמברך 'הבוחר בתורה' ומשמע שזה ברכה בשבחה של תורה, אבל אין זה ברכה על קריאת התורה, ולכאורה היינו שאין כאן חובת קריאה, ודו"ק⁶.

ד

ונחזור לעניינינו, ולכאורה צריך ביאור סדר המקראות בפרשה זו של כתיבת הספר תורה, שפתח ויקרא משה ליהושע ואחר כך ויכתב משה את התורה ויתנה לכהנים בני לוי וכו', ואחר כך ציווה על מצות הקהל, ואחר כך ציווה ה' למשה לכתוב את דברי השירה הזאת וכו' ואחר כך כתב משה הספר וציווה ללויים לקח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' אלקיכם וגו'.

(3) ועי' אבודרהם.

(4) מרבתי, ועי' תו"י (ס"ח:).

(5) ולענין ברכה ראשונה, משמע מרש"י שהיה מברך (עי' ע.), רק שאינו ממנין הח' ברכות, ועי' פי' המשנה להרמב"ם.

(6) ועי' גבוי"א שאין כאן חיוב קריאה של קריאת התורה, ועי' א"ר סי' קל"ה, האם ילפינן מקריאת יוה"כ, לגבי חיוב קריאה, עיי"ש.

פירוש ששאלו על איזה עוון בא להוכיחם.

ועיין בתוספות, ד"ה אמש וכו', שביאר היכי משמע בהך לישנא דקרא דבטלו התמיד ותלומד תורה, וכתב מדכתיב שיהושע אמר למלאך **הלנו אתה אם לצרינו**, פירוש האם בשביל תלמוד תורה באת, דכתיב **תורה צוה לנו משה**, או לצרינו, או בשביל קרבנות המגינים עלינו מצרינו, אמר לו המלאך **לא עתה באתי**, ופירש התוספות על תלמוד תורה באתי, דכתיב ביה **ועתה כתבו לכם את השירה הזאת**, ע"כ.

והקשה הרב מפונביז' דמאי קאמר המלאך **לא עתה באתי**, שעל ביטול תורה בא, הלוא שאלו אותו **הלנו אתה**, אם בשביל תורה שזה **תורה צוה לנו**, והיה צריך לענות לנו, (ובפרט דכתיב שהמלאך ענה ליהושע לא עם א'⁴, ואמאי קאמר לא). וביאר, דישינן שני אופנים של לימוד תורה, יש שלומד באופן הרגיל, ובחינה זו נקראת **תורה צוה לנו**, (ובעצם כך מלמדים לתינוק, עיין סוכה מ"ב.), אך יש עוד בחינה אחרת בלימוד תורה, וסוג וסגנון אחר לגמרי, והיינו שהלימוד אצלו הוא כשירה, וכמו שירה שתופס את כל האדם כולו ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, כך הלימוד תופס אותו מכל וכל, וזהו הבחינה של **ועתה כתבו לכם את השירה הזאת**, וזה מה שהמלאך אמר לו ליהושע, לא די שבטלת לימוד התורה של בחינת **לנו**, אלא התביעה הינה שביטול בחינת לימוד תורה של **שירה**, ואף שזה זמן מלחמה, מכל מקום אין שום היתר שיהא שום רפיון בלימוד התורה, וצריך ללמוד תמיד באופן של שירה, ובאמת יהושע קיבל דבריו מיד, וכדאיתא בגמרא שם מיד **וילן יהושע בלילה ההוא בעמק**, אמר ר' יוחנן מלמד שמיד הלך ולן בעומקה של הלכה, ע"כ.

ומבואר דיש שני אופני לימוד, לימוד של תורה צוה לנו, אך יש עוד מעלה של לימוד, וזה לימוד של שירה שתופס ומרומם את האדם.

ומבואר שלימוד התורה של מלאך הוא תורה מבחינת שירה, וכמו שדרשו **ובלילה שירה עמי**, ויש לומר שזה מה שאמרו אם הרב דומה למלאך ה' צבקות, פירוש שהתורה שלו הוא מבחינת שירה, אז תורה יבקשו מפיהו, מרב כזה תלך ותלמוד תורה ממנו, שתורה כזו עושה רושם, ויהיה חקוק בלבך, וכך יכול לקבל מסורת התורה.

ונראה שיסוד זה, שהמלמד תורה צריך שיהיה באופן של שירה דווקא, כתוב כאן, מכיון דכאן מיירי על **למדה את בני ישראל**, וצריך שיהא **שימה בפיהם**, והיינו שימה שתעשה רושם, וזה אינו שייך רק בבחינת לימוד תורה של שירה, ומשום הכי קרא לתורה כאן **את השירה הזאת** משום שבא ללמדה לבני ישראל.

(4) עי' מנחת ש"י שם.

ולכאורה צריך ביאור מה שהפסיק באמצע ענין

כתיבת הספר תורה בפרשת הקהל.

אכן נראה, דהנה מבואר בפרשת הקהל דיש מצוה

(למלך) לקרוא מהספר תורה, וכדכתיב **תקרא את**

התורה הזאת, ונראה שרש"י סבירא ליה שכיון שמצינו

שכשמשה כתב הספר הזכיר דין קריאת התורה בהקהל,

היינו שהמלך חייב לקרות בתורה בשעת הקהל, מזה

מוכח שקריאה הוא מספר זה, ודו"ק.

והנה יש לדייק מזה שהיכן שיש חובת קריאה לכל

העם (דומיא דהקהל), יש לקרוא מספר תורה זה דייקא,

שזה הספר של כל העם, (ועיין רש"י סוף פרשת כי

תבוא). ואם כן גם ביום הכיפורים, אם יש חובת קריאה

צריך לקרוא מספר זה דווקא, ודו"ק.

ולפי זה יש לומר דרש"י לשיטתיה אזיל, דהרי סבירא

ליה שגם ביום הכיפורים יש דין חובת קריאה על הציבור,

וממילא יש לומר דסבירא ליה שצריכים לקרוא מספר

תורה זה דייקא, וכמו בהקהל כשיש מצוה לקרוא מספר

העזרה צריך לקרוא מספר זה, כך גם ביום הכיפורים

כשיש דין קריאה צריך דייקא מספר התורה הזה.

אכן בדעת התוספות (בבבא בתרא שם), יש לומר

דסבירא ליה כהירושלמי (וכהתוספות ישנים ביומא),

שאין חובת קריאה ביום הכיפורים מדין קריאת התורה,

וממילא אין שום חובה לקרות מספר תורה מסוים,

ודו"ק.

לע"נ

האשה הצדקנית

מרת חנה בת הרב יהושע ע"ה

נלב"ע יום הקדוש תשפ"א

ת. נ. צ. ב. ה.